

**N:o 150.**

Af herr **A. P. Gustafsson**, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag för Sveriges riksbank.

Den betydande lånerörelse, som under senare åren alltmer utvecklas, gör det nödvändigt, att en gradmätare förefinnes, som något så när kan reglera den skäligen ränta, som af lånebehöfvande uttages. — En sådan gradmätare är otvifvelaktigt riksbanken, hvarpå tydliga bevis förefinnas på de orter, der riksbanken redan kunnat upprätta afdelningskontor. Afdelningskontorens upprättande har haft till följd, att på platsen förutvarande penninginrättningar måst åt lånebehöfvande hålla räntefoten i jembredd med riksbankens ränta. Skall detta till sin helhet förverkligas, återstår att se till, det såväl den ena som den andra lånebehöfvande samhällsklassen kan komma i åtnjutande af de fördelar, riksbanken erbjuder. Af de låneformer, som återfinnas i Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag för Sveriges Riksbank § 13 mom. d erbjuder den der sist omnämnda låneformen grundade skäl till anmärkning. De i berörda moment föreslagna villkoren för afbetalningslån hafva beklagligt nog fått samma stränga bestämmelser, som det nu gällande bankoreglementet innehåller.

Skulle Riksdagen i denna del oförändradt antaga det nu föreliggande förslaget, innebär detta, att den del af den lånebehöfvande allmänheten, som af omständigheterna är hänvisad till den här omnämnda låneformen, hädanefter som hittills, till stor del icke kan komma i åtnjutande af de fördelar man trott vara förenade med riksbankskontorens upprättande.

De stränga återbetalningsvilkoren afskräcka för att icke säga omöjliggöra för mången att anlita riksbanken i fråga om sådana lån. Hvar och en, som genom god beräkning och framtida omtanke vill söka få debet och kredit att gå i hop, utfäster sig naturligen icke för högre årliga utbetalningar, än han, utan upptagande af nya lån, kan åstadkomma, och är i så fall en sådan person hänvisad till andra penninginrättningar, som erbjuda moderatare återbetalningstid, men högre ränta.

Att nu fastslå en lag, som så godt som alldeles från riksbanken utestänger den nu här omnämnda del af lånebehöfvande, och hänvisa dem till de enskilda penninginrättningarna med deras mången gång högre ränta, kan väl icke vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande. Visserligen är riksbankens hufvuduppgift att jemte sedelutgifning gagna större penningrörelse, handel och industri, men då utmed sidan af denna hufvuduppgift redan nu förefinnes och återigen föreslagits en låneform för den mindre rörelsen, bör väl sådana lånevilkor göras gällande, att lånebehöfvande med fördel kunna begagna sig deraf. Göras vilkoren så hårda, att lånebehöfvande i ringa mån kunna begagna sig af ifrågavarande lån, går ändamålet, som med låneformen åsyftats, förloradt äfvensom den af denna allmänhet härutinnan åtrådda regulatören för åstadkommande af en moderatare ränta genom riksbankskontorens upprättande. Det nu här antydda missförhållandet blir mer i ögonen fallande, der riksbankskontor redan upprättats och man haft tillfälle att på nära håll iakttaga de nuvarande lånevilkorens verkningar.

Det omfång, hvartill denna här berörda lånerörelse bör få gå, bör naturligen vara bestämd, på det den icke må få alltför omfattande dimensioner, men på samma gång bör man akta på tidens kraf, så att gränsen icke sättes alltför snart, emedan man då genast är vid målet. Den alltmer och mer utvidgade företagsamheten gör det nödigt beakta, att äfven på denna del af riksbankens rörelsegren större anspråk på tillgångar komma att ställas — förutsatt att lämpliga lånevilkor fastställas — och att, med den förmåga till snabb utveckling, som riksbanken på alla platser visat sig ega, fastslå ett efter förhållandena så relativt litet belopp, som i kongl. propositionen föreslås, kan med skäl anses vara att hålla denna lånegren inom alltför snävt område. Då det varit och är Riksdagens mening att så fort sig göra låter upprätta afdelningskontor af riksbanken i hvarje län, och som naturlig följd deraf tilloppet af lånesökande äfven på denna här ifrågavarande låne-

gren blifver större, bör väl skäl vara att hellre höja än minska det för ändamålet afsedda beloppet.

På grund häraf, samt hvad förut motionsvis och öfrigt i saken anförts, får jag vördsamt föreslå,

att, för den händelse Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag för Sveriges riksbank af Riksdagen antages, 13 § mom. d måtte få sådana bestämmelser, att, om lånesökande så önska, de så kallade afbetalningslånen få återbetalas med en tiondedel hvar sjuete månad, äfvensom att sammanlagda beloppet af sådana lån begränsas till femton millioner kronor.

Stockholm den 12 februari 1897.

*A. P. Gustafsson.*